

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla dr. Balázs László Tibor ügyvéd által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a dr. Rózsa Erzsébet jogtanácsos által képviselt I.rendű alperes neve, a dr. Brolly Tamás ügyvéd által képviselt II. rendű alperes neve(II.rendű alperes címe), a személyesen eljáró III.rendű alperes neve (III.rendű alperes címe), a Tóth Ügyvédi Iroda tagjaként eljáró dr. Tóth Károly ügyvéd által képviselt IV.rendű alperes neve (IV. rendű alperes címe), V. rendű alperes neve (V. rendű alperes címe), a személyesen eljáró VI.rendű alperes neve (VI.rendű alperes címe), VII.rendű alperes neve (VII.rendű alperes címe) és dr. Tóth Károly ügyvéd által képviselt VIII.rendű alperes neve (VIII.rendű alperes címe) alperesek ellen tulajdonjog megállapítása iránt indított perében a Fejér Megyei Bíróság 2006. december 11. napján kelt P.22.152/2005/24. számú ítélete ellen a felperes részéről 25. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg - 15 nap alatt - az I. rendű alperesnek 120.000 (Egyszázhuszezer) forint, a II. rendű alperesnek 50.000 (Ötvenezer) forint, valamint együttesen a IV., V. és VIII. rendű alpereseknek 60.000 (Hatvanezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

A le nem rótt 900.000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperes öröklés útján lett tulajdonosa a ... számú telekkönyvi betétbe ... hrsz. és ... hrsz. alatt felvett ingatlanoknak, továbbá a ... számú telekkönyvi betétbe ..., ..., ..., ... és ... hrsz. alatt felvett és a ... számú telekkönyvi betétbe ... hrsz. alatt felvett ingatlanok $\frac{1}{2}$ illetőségének. A felperes ingatlanait és ingatlanhányadait az egyes házingatlanok állami tulajdonba vételéről szóló 1952. évi 4. törvényerejű rendelet (tvr.) alapján - kártalanítás nélkül - állami tulajdonba vették. A különböző

megosztások, területátjegyzések, helyrajzi szám változások következtében kialakult, ..., ..., ..., ..., ..., ... és ... hrsz.-ú ingatlanok tulajdonosai a II-VIII. rendű alperesek.

A felperes - a rendszerváltozás után - saját és leszármazotti jogon - ingatlanok és egyéb értéktárgyak után kárpótlási igényt terjesztett elő. A részleges kárpótlást megállapító jogerős határozat bírósági felülvizsgálatát kérte azon a címen, hogy a kapott kárpótlás sem mértékét, sem módját tekintve nem felel meg a Párizsban 1947. február 10. napján kelt békeszerződés becikkelyezése tárgyában hozott 1947. évi XVIII. törvényben (Párizsi Békeszerződés) foglalt elveknek. A perben a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 1998. december 10-én meghozott 60.Kf.33.263/1998/2. számú ítéletével a Pesti Központi Kerületi Bíróság keresetet elutasító ítéletét helybenhagyta.

A felperes többször módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy a keresetében megjelölt ingatlanok a tulajdonát képezik, és az államosítást követően az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett alperesek tulajdonukat nem tulajdonostól, illetve jogcím nélkül szerezték. Az eredeti állapot helyreállításának lehetetlensége folytán az I. rendű alperest az ingatlanok jelenlegi forgalmi értéke 2/3 arányú megfizetésére kérte kötelezni, az 1947. évi XVIII. törvény 26-27. cikkének a rendelkezésére figyelemmel. Az ingatlanok összértékét a 2006. október 5-ei árfolyam alapján 6.888.350.250 forintban azaz 31.902.326 USD-ban határozta meg. A II-VIII. rendű alpereseket a kereset tűrésére kérte kötelezni. Perköltséget kizárólag az I. rendű alperestől igényelt. Kereseti előadása szerint az egykori ... hrsz.-ú ingatlant a későbbi ingatlankezelő 1945. szeptember 29-étől jogcím nélküli kiutalás alapján az államosított ... Szövetkezet használatába adta. A ... hrsz.-ú ingatlant a községi előjáróság 1947-ben - a tulajdonos jogi képviselőjének tiltakozása ellenére - ismeretlen jogcímen kiutalta két magánszemélynek, és - bár ügygondnoka útján 1957. augusztus 19-én kérelmezte tulajdonjogának helyreállítását - a községi tanács végrehajtó bizottsága kérelmét elutasította azon a címen, hogy a megdöntött társadalmi rend kizsákmányolójának minősül. Álláspontja szerint az államosítási jegyzék jogszabályellenesen utalt a tvr. 1. § (1) bekezdés a) pontjára - mivel az ingatlanokat a felperes nem hasznosította bérbeadás útján - és mivel 18 éves kora óta géplakatosként dolgozott - nem minősülhetett a tvr. 1. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kizsákmányolónak sem. Sérelmezte, hogy a II. rendű alperesi jogelőd „földrendezés” címén szerzett tulajdonjogot. A ..., ..., ..., ... és ... hrsz. alatt nyilvántartott és a számú tkv-i betétben lévő, eredetileg ... hrsz.-ú ingatlanban megvolt többségi részét úgyszintén törvénytelenül államosították 1963-ban, az ezekből az számú telekkönyvi betétbe átjegyzett területrészeket már 1947 óta tulajdonosként használta az államosítás utáni tulajdonos, ... A ... számú telekkönyvi betétbe felvett ingatlana 1960-ban került állami tulajdonba, majd a megosztás után kialakult ingatlanrészt átjegyezték a ... számú betétbe. A telekmegosztások és területátjegyzések következtében az államosításból kimaradt ... és ... hrsz. alatti, a ... számú betétbe átjegyzett ingatlanokat tényleges jogcím nélkül adták ... és felesége ... tulajdonába. Jogi álláspontja szerint a felsorolt ingatlanok nem tartoztak a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által

igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (Kpt.) hatálya alá. Mivel tulajdonától jogellenesen fosztották meg, megilleti a tulajdon helyreállítása.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte. Érvelése szerint a Párizsi Békeszerződés nem magánjogi, hanem nemzetközi megállapodás volt, következésképp magánjogi jogviszonyt nem hozott létre a felperes és az I. rendű alperes között. A felperes a Kpt. és a végrehajtására kiadott 104/1991. (VIII. 3.) Korm. rendelet (Kormányrendelet) alapján egyébként kárpótlásban részesült.

A II. rendű alperes is a kereset elutasítását indítványozta.

A III. rendű alperes, az ingatlan-nyilvántartás közhitelességére hivatkozva kérte a kereset elutasítását.

A IV., V. és VIII. rendű alperesek érvelése szerint a felperes csak a Kpt. 2. § (1) bekezdése és a 2. számú melléklete szerint igényelhet kárpótlást.

A VI-VII. rendű alperesek érdemi nyilatkozatot nem tettek.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest az I. rendű alperesnek 300.000, a II., a IV., az V. és VIII. rendű alpereseknek személyenként 100.000 forint perköltség megfizetésére. Megállapította, hogy a kereseti illetéket az állam viseli. A tényállás ismertetését követően a Kpt. 1. § (1) és (2) bekezdését, a 2. számú mellékletében foglaltakat hívta fel, és rámutatott arra, hogy a felperesnek az igényét e jogszabályi rendelkezések alapján kellett érvényesítenie, ami meg is történt. A ... Kárrendezési Hivatal 1996. június 25-én kelt, ... számú, az Országos Kárrendezési és Kárpótlási Hivatal által helybenhagyott határozata a kárpótlási kérelmet a perrel érintett eredeti ingatlanok tekintetében elbírálta, a felperesnek a jogerős határozat felülvizsgálata iránt benyújtott keresetét a bíróság jogerősen elutasította. A felperes tehát részleges kárpótlásban részesült. Utalt arra, hogy az ... és ... hrsz.-ú ingatlanokra felperes tulajdonjogát valóban nem jegyezték be, azonban a felperest emiatt kár nem érte, mert az eredeti ... és ... hrsz.-ú ingatlanok 1/2-1/2 arányát a kárpótlás összegének megállapítása szempontjából figyelembe vették. A BH2004. 39. számú eseti döntése alapján rámutatott arra, hogy a bíróságnak nincs hatásköre az évtizedekkel korábban államosítás tárgyában hozott közigazgatási határozatok felülvizsgálatára. A perköltség kérdésében a Pp. 78. §-a szerint határozott azzal, hogy a kereseti illetéket a személyes költségmentesség kedvezményében részesülő felperes helyett az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést annak keresete szerinti megváltoztatása érdekében. A tényállás ismételt részletes előadását követően kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul hivatkozott a Kpt.-re, és a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti perre. Tévesen nem tartotta szükségesnek megvizsgálni a tvr. államosítási indokainak

megvalósulását, a tulajdonszerzési jogcímek érvényesülését, így akaratlanul - de alaptalanul - például a földrendezést, a területrendezést, és a területátjegyzést is „beemelte a tulajdonszerzési jogcímek közé”. Előadta, hogy a Párizsi Békeszerződésre kizárólag mint a kártalanítás mértékét, illetve körét megszabó nemzetközi kötelezettségvállalásra hivatkozott. Az egyenlő elbánás megvalósulása érdekében kapott teljes költségmentességet is. Kifogásolta a „túlzó mértékű, s büntetésszerű” perköltség viselésére kötelezését is. Az I. rendű alperes - „az elhibázott alperesi pozicionálás” következtében - hosszabb ideig nem állt perben, ugyanakkor dogmatikus beadványát és egyetlen, az utolsó érdemi tárgyalási napon történt megjelenését a bíróság elismerhető teljesítményként értékelte. Sérelmezte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg a kárpótlási összegek felvételét tényként, és megalapozatlanul állította, hogy a korabeli kiutalások és egyéb hatósági intézkedések a hatalomnak az államosítást megelőző intézkedései voltak. 1947-ben még senki nem tudhatta, hogy milyen államosítási jogszabályi rendelkezéseket hoznak majd.

Az I., a II., a IV-V. és a VIII. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozták.

A III., a VI. és a VII. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztettek elő.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a nem vitatott tényállásból okszerűen jutott arra a jogi következtetésre, hogy a felperes tulajdonjogának „helyreállítására”, illetőleg ingatlanai forgalmi értékének megtérítésére nem tarthat igényt. A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakkal minden vonatkozásban egyetértett. A fellebbezésre tekintettel a következőket emeli ki.

A tényállást illetően helytállóan mutatott rá a felperes arra, hogy a ... számú telekkönyvi betétbe felvett ingatlanhányadokra 1963-ban, a ... számú telekkönyvi betétbe felvett ingatlanhányadra pedig 1960-ban jegyezték be az állam tulajdonjogát (P. 22.076/2005/F/9. számú irat B lap 7. sorszám, és F/9/a. sorszámú irat B lap 15. sorszám). Ezeknek az időpontoknak azonban azért nincs kiemelt jelentőségük, mert a tulajdonszerzés jogcímeiként mindkét esetben a tvr.-t jelölték meg, amely a Ptk. 120. § (1) bekezdése szerinti hatósági határozat.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban a kérdésben is, hogy a bíróság hatáskör hiányában nem vizsgálhatta: törvényellenes volt-e a felperes személyére és ingatlanaira vonatkozó egyedi hatósági aktus.

A tvr. 16. §-ában foglalt felhatalmazáson alapuló, a tvr. végrehajtásáról szóló 14/1952. (II. 17.) MT rendelet 1-2. §-ai részletesen szabályozták a három napos közszemlére kitett államosítási jegyzékek ellen ugyancsak három napos jogvesztő határidőn belül előterjeszthető „felszólalás” benyújtásának és elbírálásának rendjét.

A megyei (... Városi) végrehajtó bizottság határozata azonban „végérvényes” volt, annak bíróság előtti megtámadására az akkori jogszabályok nem biztosítottak lehetőséget, és a következőkben kifejtettek szerint bírósági felülvizsgálatuk jelenleg sem kérhető.

Az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) 57. § (1) bekezdésének d) pontja szűk körben - és a (2) bekezdésben írt kivételekkel - lehetővé tette ugyan a földnek vagy más vagyontárgynak tulajdonba vagy használatbavételét elrendelő hatósági határozat vagy intézkedés bíróság előtti megtámadását, azonban erre az Áe. 56. § (4) bekezdése értelmében a határozat közlésétől számított 30 napon belül volt mód. A közigazgatási határozatok bírósági felülvizsgálatának kiterjesztéséről szóló 1991. évi XXVI. törvény 3. §-a általánosan lehetővé tette - bizonyos szűk kivételektől eltekintve - az államigazgatási ügy érdemében hozott határozat bírósági felülvizsgálatát. E jogszabály 15. §-ának (1) bekezdése - az 1991. július 12-ei - kihirdetését követő 15. napban jelölte meg a hatálybalépés időpontját azzal, hogy rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben alkalmazni kell.

Ez utóbbi rendelkezésből a bírói gyakorlat olyan következtetést vont le, hogy az 1991. évi XXVI. törvény nem kívánta visszamenőleges hatállyal biztosítani az említett időpontokat megelőzően jogerőre emelkedett - és a korábbi szabályok szerint a bíróság előtt nem támadható - államigazgatási határozatok utólagos felülvizsgálatát (BH2004. 39.). Mivel a felperes által sérelmezett államigazgatási határozatok - a telekkönyvi bejegyzés időpontjától függetlenül - a tvr.-re utaltak vissza, nincs jogi lehetőség a felperes keresetében foglalt okok és tények valóságának vizsgálatára.

A Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal az okfejtésével is, miszerint az adott esetben a felperes igénye a Kpt. rendelkezései szerint volt elbírálható, és - mivel az arra jogosult közigazgatási szerv a felperes részére kárpótlást állapított meg -, nem bír jelentőséggel, hogy a felperes ténylegesen felvette-e a kárpótlási jegyeket vagy sem.

Nem megalapozott a felperesnek a Párizsi Békeszerződésben foglaltakra hivatkozása sem. Az I. rendű alperes helytállóan érvelt azzal, hogy a Párizsi Békeszerződés, mint nemzetközi megállapodás az államokat kötelezte, és annak alapján a felperesnek nem keletkezett magánjogi alanyi joga a kárpótlás, illetőleg kárrendezés követelésére. Az I. rendű alperes - illetve korábbi képviselője - arra is helytállóan mutatott rá, hogy a Párizsi Békeszerződés rendelkezései egyébként sem voltak a felperesre alkalmazhatóak. Az „Egyesült Nemzetek” kifejezés a győztes nagyhatalmakat jelölte.

A teljes kártalanításra ettől függetlenül sem volt mód. A - többek között - a hivatkozott tvr.-t is megsemmisítő 27/1991. (V. 20.) AB határozat megfogalmazása szerint a „kártalanítás jogalapja a méltányosság, erre nincs az államnak kötelezettsége és nincs rá senkinek alanyi joga”... „Más kérdés, hogy az államot a

régi rendben elszenvedett anyagi és egyéb sérelmek - gazdaságilag lehető legteljesebb mértékű - orvoslására morális és humánus szempontok mennyiben kötelezik". Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy a reprivatizáció, illetve a kárpótlás körében viszont követelmény, hogy sem a személyek, sem a korábbi tulajdon tárgyai tekintetében ne érvényesüljön semmiféle megkülönböztetés [21/1990. (X.4.) AB határozat].

Nem alapos a felperesnek az I. rendű alperes javára megítélt perköltségre vonatkozó fellebbezési támadásra sem. Helytálló, hogy a perköltség összegének a Pp. 79. § (1) bekezdése szerinti megállapításánál a jogi képviselő által kifejtett munkát is figyelembe kell venni, de leglább ugyanilyen jelentősége van a pertárgy értékének is. Márpedig a milliárdos nagyságrendű perértékhez képest nem tekinthető eltúlzott mértékűnek az I. rendű alperes javára megítélt munkadíj, még akkor sem, ha az I. rendű alperest az eljárás korábbi szakaszában a Kincstári Vagyonigazgatóság képviselte és a jelenlegi képviselő csak két tárgyaláson vett részt.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helyes indokainál fogva - a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint - helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 239. § szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése, 79. § (1) bekezdése szerint kötelezte a fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő alperesek javára perköltség viselésére. Az ügyvédi munkadíj megállapításánál a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontját és (5) bekezdését alkalmazta; ugyanakkor a 3. § (6) bekezdésében foglaltakra tekintettel a megállapítható munkadíjat - a kifejtett jogi képviselői tevékenységre is figyelemmel - jelentősen mérsékelte. A II., a IV-V. és VIII. rendű alperesek esetében az ügyvédi munkadíjat a rendelet 4/A. §-a szerinti áfa-val növelt összegben állapította meg.

A felperes személyes költségmentességére tekintettel a felmerült fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli [6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 14. §-a].

Budapest, 2007. június 27.

Dr. Sággy Mária s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fülöp Györgyi s.k.
előadó bíró

Lévainé dr. Szakács Mária s.k.
bíró